

Co-funded by
the European Union

DISCO

NIEUWSBRIEF #3

Gedurende het afgelopen half jaar bleef het DISCO-project werken aan **beleidsverbetering** waarbij projectkennis en ervaring ons een stap dichterbij tastbare verandering bracht.

In deze nieuwsbrief delen alle DISCO-partners een update over de beleidsverbeteringen in hun regio's. Wat is er tot nu toe bereikt? Welke uitdagingen blijven bestaan? En wanneer kunnen we verwachten dat deze beleidsverbeteringen worden aangenomen?

Samen bieden de regionale ervaringen een inkijk in hoe het DISCO-project bijdraagt aan betere beleidsinstrumenten voor duurzame verwarming en koeling in heel Europa.

In het afgelopen semester kwamen de partners samen in Dublin, Ierland voor het **Thematisch Evenement** dat zich richtte op de technische aspecten van stadsverwarming en -koeling. Via kennisuitwisseling, werkende praktijkvoorbeelden en een studiebezoek aan het *Tallaght District Heating Network* onderzochten de partners hoe technische oplossingen en het benutten van restwarmte kunnen bijdragen aan de energietransitie.

Met een volgend **Thematisch Evenement** dat in oktober op Kreta plaatsvindt, blijft het DISCO-partnerschap beleid, technologie en regionale ervaringen met elkaar verbinden en gedeelde kennis omzetten in concrete actie. Deze nieuwsbrief duikt verder in wat er in de verschillende DISCO-regio's gebeurt.

<https://interregeurope.eu/disco>

[Linkedin: DISCO Project](#)

Botoșani Municipality

City of Zrenjanin

Gemeente Aalborg, DK

De Gemeente Aalborg gebruikt het DISCO-project ter ondersteuning van de ontwikkeling van haar nieuwe **bedrijfsstrategie**. Deze dient als het overkoepelende beleidskader voor economische ontwikkeling, innovatie en duurzame economische groei binnen de gemeente. De nieuwe strategie gaat over de periode 2027-2030 en toont hoe Aalborgs positie als Deense koploper op het gebied van groene groei en industriële ontwikkeling verder groeit. Binnen DISCO richt de beleidsverbetering zich op het versterken van de ambitie om de groene transitie te versnellen door betere randvoorwaarden te creëren voor het gebruiken van industriële restwarmte en door de samenwerking tussen bedrijven, kennisinstellingen en overheden te versterken. Het beleid heeft ook als doel nieuwe zakelijke kansen en industriële samenwerkingen te stimuleren op basis van circulaire energieoplossingen.

De herziening van de Bedrijfsstrategie van Aalborg wordt nu uitgevoerd, waarbij het DISCO-project waardevolle input levert. Via interregionale leermomenten, peer reviews, studiebezoeken en uitwisseling van goede praktijken identificeert de gemeente beleidsaanpakken en praktische oplossingen die in de nieuwe strategie kunnen worden opgenomen. Tegelijkertijd betreft de gemeente regionale belanghebbenden, waaronder bedrijven en kennisinstellingen, zodat de strategie zo goed mogelijk aansluit bij lokale kansen en uitdagingen.

De nieuwe versie van de Bedrijfsstrategie zal naar verwachting uiterlijk in **december 2026** officieel worden goedgekeurd door de gemeenteraad van Aalborg en in **januari 2027** van kracht gaan. Daarna zal de gemeente de beleidsverbeteringen blijven implementeren en monitoren gedurende de rest van het DISCO-project, zodat de kennis die via interregionale samenwerking is opgedaan wordt vertaald naar blijvende lokale impact.

Gemeente Botoșani, RO

Binnen het DISCO-project werkt de gemeente Botoșani aan de verbetering van haar **Duurzaam Energie- en Klimaatactieplan (SECAP)**, met speciale aandacht voor het versterken van het beleidskader voor het **gebruik van restwarmte in stadsverwarming en -koeling**.

De beleidsverbetering bevindt zich momenteel in de **voorbereidende fase**. Op basis van de kennis uit DISCO Peer Reviews, studiebezoeken en thematische evenementen heeft de gemeente haar aanpak verfijnd richting een beleidsverbetering van type 2. Daarbij ligt de nadruk op wijzigingen in het **beheer** en de **uitvoering** van het bestaande SECAP in plaats van uitsluitend op het opzetten van een nieuw investeringsproject.

De geplande verbetering gaat om een specifieke aanpak voor restwarmtebenutting, gecombineerd met verbeterde criteria en besluitvormingsprocessen voor toekomstige projecten voor stadsverwarming. Ervaringen van DISCO-partners op het gebied van restwarmtekartering, haalbaarheidsanalyses, samenwerking tussen stakeholders, digitale monitoring en financiering worden meegenomen in de herziening.

De gemeente bereidt momenteel de volgende stappen voor samen met het multidisciplinaire SECAP-team en relevante stakeholders, waaronder **S.C. Modern Calor S.A.**, terwijl de meest relevante DISCO-good practices geselecteerd worden voor opname in het herziene beleid.

De interne afstemming met het SECAP-team voor de ontwikkeling van het hoofdstuk over restwarmtebenutting loopt door, met voortdurende ondersteuning van de lead partner gedurende semester 3-5 (18 maanden tot de deadline van april 2028).

Het bijgewerkte SECAP zal naar verwachting **tegen eind april 2028 formeel worden goedgekeurd door de gemeenteraad van Botoșani**, waarmee een duidelijk en duurzaam beleidskader ontstaat voor de toekomstige integratie van restwarmte in het lokale energiesysteem.

Stad Zrenjanin, RS

Via het DISCO-project werkt de stad Zrenjanin aan de verbetering van het **middellangetermijnplan**, met speciale aandacht voor de energietransitie, duurzame verwarming en koeling, energie-efficiëntie en kansen voor de benutting van restwarmte en hernieuwbare energiebronnen. Het **middellangetermijnplan** vormt een uitvoeringsinstrument waarmee de strategische ontwikkelingsprioriteiten van de stad worden vertaald naar concrete maatregelen, activiteiten en projecten.

Het beleidsverbeteringsproces bevindt zich momenteel in de fase van interregionaal leren, analyse van geslaagde voorbeelden en stakeholderconsultatie. Vertegenwoordigers van de stad Zrenjanin en lokale belanghebbenden hebben deelgenomen aan thematische evenementen, studiebezoeken en uitwisselingen met DISCO-partners. Tegelijkertijd worden lokale behoeften en mogelijkheden voor toepassing van relevante oplossingen in Zrenjanin bekeken. De verzamelde kennis en geïdentificeerde voorbeelden vormen de basis voor concrete voorstellen die in het Middellangetermijnplan worden opgenomen.

De resultaten van dit proces zullen bijdragen aan de verwerking van relevante maatregelen en activiteiten op het gebied van duurzame verwarming en koeling, restwarmtebenutting en energie-efficiëntie in het **middellangetermijnplan** van de stad. De beleidsverbetering zal naar verwachting **eind 2027 formeel worden vastgesteld**, na afronding van de vereiste lokale procedure en formele goedkeuring van de relevante wijzigingen door de gemeenteraad van Zrenjanin.

CODEMA - Dublin's Energieagentschap, IE

Als onderdeel van het DISCO-project ondersteunt Codema, het energieagentschap van Dublin, de districtsraad van Kildare bij het versterken van de aanpak voor de verduurzaming van warmte door bij te dragen aan de ontwikkeling van het volgende **klimaatactieplan van Kildare**. De voorgestelde beleidsverbetering is het opnemen van een specifiek onderdeel over restwarmteterugwinning, ondersteund door een praktische methodologie voor het identificeren, in kaart brengen en kwantificeren van restwarmtebronnen binnen het district.

Tijdens de eerste fase van het project ontwikkelde Codema een conceptmethodologie voor het in kaart brengen van warmtebronnen op district-niveau, gebaseerd op openbare gegevens en gestandaardiseerde methoden voor kwantificering waar deze beschikbaar waren. Dit werk vormt de basis voor het integreren van restwarmteaspecten in het lokale klimaatbeleid en ondersteunt toekomstige plannen voor stadsverwarming. De volgende stap is te bepalen hoe deze informatie het meest effectief in het Klimaatactieplan kan worden opgenomen om de invloed op toekomstige planning en besluitvorming te maximaliseren.

Beeld: Theo Ho, Wikimedia Commons

De methodologie bracht ook verschillende tekortkomingen in de data aan het licht, met name met betrekking tot toegang tot operationele informatie van belangrijke warmtebronnen. Het aanpakken van deze tekortkomingen heeft nu prioriteit en zal de analyse verfijnen om toekomstige beleidsaanbevelingen te versterken.

Om ervoor te zorgen dat de beleidsverbetering profiteert van Europese voorbeelden, bereidt Codema een studiebezoek voor aan Neder-Silezië (Polen). Dit bezoek zal zich richten op geavanceerde methodologieën voor warmtebronmapping, de integratie van GIS-gebaseerde warmtekadastersystemen in regionaal beleid en de terugwinning van warmte uit afvalwaterzuiveringsinstallaties met behulp van warmtepompen. De lessen van partners die deze instrumenten al in hun planningskaders hebben ingebed, zullen rechtstreeks bijdragen aan de uiteindelijke beleidsaanbevelingen voor Kildare.

Het **klimaatactieplan van Kildare** zal naar verwachting gedurende 2026 en 2027 worden ontwikkeld, met **formele vaststelling voorzien in 2027**, zodat de resultaten van het DISCO-project kunnen worden geïntegreerd in het definitieve beleid.

IRENA - Regionaal Energieagentschap van Istrië, HR

IRENA werkt aan het verbeteren van de uitvoering en het beheer van het **Actieplan Energie-efficiëntie** van de regio Istrië. Het huidige plan omvat maatregelen voor energie-efficiëntie en hernieuwbare energie in de sectoren gebouwen, dienstverlening, transport en industrie. Via het DISCO-project wil IRENA het plan versterken door meer aandacht te besteden aan duurzame stadsverwarming en -koeling, in het bijzonder aan het terugwinnen en benutten van momenteel onderbenutte restwarmtebronnen.

De beleidsverbetering bevindt zich momenteel in de ontwikkelingsfase. Kennis en goede praktijken die zijn verzameld tijdens DISCO-peerreviews en thematische evenementen worden onderzocht op toepasbaarheid binnen de context van Istrië. Er is vooruitgang geboekt via voorbereidende activiteiten voor een conceptontwerp van een kleinschalig stadsverwarmings- en koelingssysteem. Verschillende locaties worden momenteel beschouwd als veelbelovende kandidaten. De uitkomsten zullen bijdragen aan beter bestuur, verbeterde mogelijkheden van stakeholders en de integratie van kleinschalige stadsverwarmingssystemen in de regionale energieplanning.

De verbetering die werd voorgesteld vanuit DISCO zal naar verwachting worden opgenomen in de volgende voorbereidings- of herzieningsronde van het Actieplan Energie-efficiëntie. Na technische voorbereidingen en overleg met relevante regionale stakeholders wordt verwacht dat het bijgewerkte beleidsinstrument **in 2027 ter formele goedkeuring** zal worden voorgelegd.

House of Energy e.V., DE

Sinds juni 2021 is de stad Hofgeismar lid van het netwerk 'Hessen aktiv: Die Klima-Kommunen' en wordt er gewerkt aan het doel om in 2050 klimaatneutraal te worden. Door ondertekening van het handvest heeft de stad zich gecommitteerd aan het ontwikkelen en actualiseren van een uitgebreid **actieplan voor klimaatbescherming en klimaatadaptatie**. Dit actieplan vormt het beleidsinstrument van de stad Hofgeismar en zal verder worden ontwikkeld met behulp van de impulsen uit het DISCO-project.

Het actieplan vormt de centrale basis voor de klimaatstrategie van de stad. Het bevat onder meer een analyse van het energieverbruik in gemeentelijke gebouwen en in de hele stad, evenals een beoordeling van de uitstoot van broeikasgassen binnen de gemeente.

Daarnaast beschrijft het actieplan maatregelen die al zijn uitgevoerd, momenteel worden uitgevoerd of voor de toekomst gepland staan. Door voortdurende doorontwikkeling is het actieplan een belangrijk sturingsinstrument op weg naar een klimaatneutrale gemeente.

Een belangrijk aandachtspunt is stadsverwarming. De stad presenteerde het gemeentelijke warmteplan in januari 2026. Dit plan omvat onder andere een analyse van potentiële warmtebronnen uit hernieuwbare energie en restwarmte. Het warmteplan biedt veel aanknopingspunten met de werkende voorbeelden van de partnerlanden die binnen het DISCO-project zijn geïdentificeerd.

Van de ongeveer dertig gepresenteerde voorbeelden zijn er tot nu toe negen geselecteerd die veel potentieel bieden voor Hofgeismar. Eind dit jaar zullen één of twee voorbeelden worden gekozen voor verdere uitwerking. Deze zullen in 2027 diepgaander worden geanalyseerd, zodat daadwerkelijke maatregelen kunnen worden aangepast aan de situatie van de stad. Op deze manier benut Hofgeismar de uitwisseling van ervaringen met andere lokale overheden om nieuwe impulsen te krijgen voor de verdere ontwikkeling van het actieplan. Deze aanpassing staat uiterlijk gepland voor **begin 2028**.

Provincie Drenthe, NL

In het **Nederlandse klimaatakkoord** kregen gemeenten de verantwoordelijkheid voor het realiseren van lokale warmteoplossingen, waaronder warmtenetten. De provincie Drenthe ondersteunt gemeenten door expertise, middelen en financiële bijdragen beschikbaar te stellen voor haalbaarheidsstudies en onderzoek naar duurzame warmteoplossingen. Samen met de provincie Overijssel wordt onderzocht of een regionaal publiek warmtenet haalbaar is om gemeentelijke warmteprojecten mogelijk te maken.

Energie blijft een belangrijk thema in Nederland. Er vinden voortdurend gesprekken plaats over de inzet van zonne- en windenergie, verschillen in uitvoering tussen gemeenten, het gebruik van alternatieve brandstoffen zoals groen gas en groene waterstof, en de toenemende gevolgen van netcongestie. Tegelijkertijd worden vraagstukken rondom energiezekerheid en energie-onafhankelijkheid steeds belangrijker op nationaal en regionaal niveau.

Collectieve warmteoplossingen krijgen meer belangstelling sinds gemeenten de verplichte warmteprogramma's uit het **klimaatakkoord** voorbereiden. Deze moeten **eind 2027** gereed zijn. Warmtenetten worden steeds vaker gezien als een oplossing voor netcongestie, omdat zij de druk op het elektriciteitsnet verminderen en tegelijkertijd bijdragen aan de overgang naar duurzame warmte. Er is sprake van sterke samenwerking rond warmteoplossingen. Er wordt veel onderzoek gedaan en het potentieel van (kleinschalige) warmtenetten wordt steeds zichtbaarder. Opschaling blijft echter achter doordat investeringszekerheid onvoldoende is, nationale financiering beperkt beschikbaar is en individuele warmteoplossingen aantrekkelijk blijven. Een doorbraak voor warmtenetten is noodzakelijk. Verbeteringen in de subsidieregelingen en een eerlijkere verdeling van kosten en baten zouden de ontwikkeling van warmtenetten aanzienlijk kunnen versnellen.

Woiwodschap Neder-Silezië, PL

Binnen het DISCO-project heeft Neder-Silezië gewerkt aan de verbetering van het programma **Europese Fondsen voor Neder-Silezië 2021-2027 (FEDS)** door meer steun te bieden voor de terugwinning en benutting van restwarmte. Het FEDS-programma is het belangrijkste regionale instrument waarmee Europese middelen worden toegewezen aan projecten die de economische, sociale en milieukundige ontwikkeling van Neder-Silezië ondersteunen. Een van de prioriteiten is het verbeteren van energie-efficiëntie binnen bedrijven en het versnellen van de overgang naar een koolstofarme economie.

Het stappenplan toont ontwikkeling van 1) verbetering van FEDS steun voor restwarmte, naar 2) interregionaal leren en kennisuitwisseling om in de praktijk in te voeren (gebaseerd op het studiebezoek aan Assen, DISCO-partners, de beleidshelpdesk en regionale stakeholders. Hierna volgen elementen 3A en 3B in de beleidsverbetering. 3A gaat over het nieuwe beoordelingscriterium waar extra middelen beschikbaar komen voor MKB-projecten. 3B gaat over de verbeterde investeringsstrategie waarbij potentiële energie-efficiëntie, waaronder restwarmte, leningen beschikbaar komen voor het MKB. Uiteindelijk komt het op 4) waar er vanuit het FEDS betere steun beschikbaar is voor het MKB en er meer restwarmte gebruikt wordt.

Als direct resultaat van de interregionale leeractiviteiten binnen DISCO werd een nieuw beoordelingscriterium ingevoerd dat **het gebruik van restwarmte** stimuleert binnen de FEDS-subsidieoproep voor mkb-bedrijven uit de regio Wałbrzych. Deze wijziging werd vooral geïnspireerd door de peerreview en studiereis in Assen, waar vertegenwoordigers van de FEDS-beheerautoriteit praktische kennis opdeden over restwarmteterugwinning en ondersteuningsmechanismen voor investeringen op dit gebied.

Het beoordelingscriterium kent extra punten toe aan projecten die restwarmte benutten die ontstaat tijdens technologische of operationele processen. Binnen het bedrijf zelf of via meer geïntegreerde oplossingen, zoals het leveren van warmte aan andere afnemers of aan stadsverwarmings- en koelingsnetwerken. Het criterium werd ontwikkeld met steun van DISCO-partners, de Policy Helpdesk en regionale stakeholders. Daarbij werd onder meer besproken wat onder "effectieve" en "integrale" benutting van restwarmte moet worden verstaan en welke indicatoren en drempelwaarden geschikt zijn voor projectbeoordeling.

Het nieuwe criterium werd formeel vastgesteld door het FEDS-monitoringcomité via **Resolutie nr. 199/26 van 21 januari 2026**. Vervolgens werd een gerichte mailing verstuurd naar potentiële subsidieontvangers, waaronder eigenaren van restwarmtebronnen die waren geïdentificeerd via het regionale restwarmtecadaster en aanvullend bureauonderzoek. De subsidieoproep ontving 83 aanvragen. De resultaten van de inhoudelijke beoordeling en uiteindelijke projectselectie zijn nog in ontwikkeling en niet bekendgemaakt.

Tegelijkertijd werd de FEDS-investeringsstrategie voor financiële instrumenten aangepast om de mogelijkheid op te nemen van een nieuwe leningfaciliteit voor energie-efficiëntie-investeringen in het mkb, waaronder investeringen in restwarmteterugwinning. Deze wijziging werd formeel goedgekeurd door het bestuur van Neder-Silezië via **Resolutie nr. 3761/VII/26 van 4 maart 2026**.

North Sweden Energy Agency, SE

De North Sweden Energy Agency werkt samen met de gemeente aan de verbetering van het **Energieplan van de gemeente Pajala**. Dit plan is een strategisch document dat de algemene koers bepaalt voor energievraagstukken binnen de gemeente. Het behandelt onderwerpen zoals energieproductie, energiedistributie en energiegebruik en biedt een kader voor de duurzame, veilige en efficiënte ontwikkeling van het lokale energiesysteem.

Tijdens het DISCO-project hebben betrokken medewerkers deelgenomen aan fysieke en online workshops om de reikwijdte en het kader van het verbeterproces vast te stellen. Daarnaast hebben zij inspiratie en kennis opgedaan via studiebezoeken en voorbeelden van andere DISCO-partners.

De werkzaamheden zijn momenteel nog in volle gang. In de komende fase zal de gemeente de voorgestelde verbeteringen verder uitwerken en relevante ervaringen uit het DISCO-project opnemen in het Energieplan. Er zal bijzondere aandacht worden besteed aan de vraag hoe het plan beter kan inspelen op de specifieke energiebehoeften en omstandigheden van een dunbevolkte gemeente met een koud klimaat, waaronder uitdagingen op het gebied van grote afstanden, energievoorziening en lokale weerbaarheid.

Het streven is dat het verbeterde Energieplan **vóór april 2028 formeel wordt vastgesteld** en goedgekeurd door de gemeente.

Regio Kreta, EL

De **Slimme Specialisatiestrategie van Kreta (RIS3CRETE)** - het centrale beleidsinstrument van regio Kreta in DISCO, vormt een belangrijk kader voor het ondersteunen en versterken van innovatie in de regio. Stadsverwarming en -koeling vormen voor Kreta een nieuwe en innovatieve technologie. De uitwisseling van ervaringen en studiebezoeken binnen het DISCO-project hebben aangetoond dat de ontwikkeling van dergelijke systemen in onze regio zowel haalbaar als impactvol kan zijn, zelfs wanneer deze op kleine schaal worden toegepast.

De inzichten die tijdens het project zijn opgedaan zullen worden gebruikt voor de verbetering van het beleidsinstrument. Dit proces zal worden ondersteund door een sterke kennisbasis, actieve betrokkenheid van stakeholders, ondersteuning bij de invoering van deze technologieën en maatregelen om de financiële haalbaarheid van gerelateerde projecten te vergroten.

Als onderdeel van dit proces zal een proefproject worden ontworpen om de haalbaarheid en potentiële impact van stadsverwarming en -koeling op Kreta aan te tonen. Onder voorbehoud van de benodigde voorwaarden en financiering zal dit proefproject hopelijk worden uitgevoerd als een *proof of concept*, waarmee praktisch bewijs wordt geleverd voor de bredere toepassing en verdere ontwikkeling van deze innovatieve oplossingen in de regio. Het proefproject zal de bevoegde autoriteit die verantwoordelijk is voor RIS3CRETE bovendien voorzien van een waardevol instrument om uiteindelijk de verbetering van het beleidsinstrument door te voeren.

Momenteel wordt technische ondersteuning geboden om de basis te leggen voor een regionale analyse die regionale en lokale behoeften effectief kan identificeren en beoordelen.

Botoșani Municipality

City of Zrenjanin